

Sygn. akt *I ACa 911/15*

IA Cz 1317/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Karol Ratajczak**

Sędziowie: **SA Mariola Głowacka**

SO Ryszard Marchwicki /spr./

Protokolant: **st.sekr.sąd. Kinga Kwiatkowska**

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. G., K. G., D. N., E. J., A. O., E. W. (1), P. O., M. O., S. O., S. M.**

przeciwko **Skarbowi Państwa-Wojewodzie (...)**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 11 marca 2015 r. sygn. akt I C 777/13

oraz zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie IC 777/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I 3 w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powoda Z. G. kwotę 1.709,66 zł;

b) zasądza od pozwanego na rzecz powódki K. G. kwotę 2.809,66 zł,

c) zasądza od pozwanego na rzecz powódki D. N. kwotę 2.309,66 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II 3 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz:

a) powódki E. J. kwotę 2.603,83 zł;

b) powódki A. O. kwotę 2.603,83 zł;

- c) powódki E. W. (1) kwotę 2.603,83 zł;
  - d) powoda P. O. kwotę 2.603,83 zł;
  - e) powoda M. O. kwotę 2.603,83 zł;
  - f) powódki S. O. kwotę 2.054,83 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu;
1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III 3 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki S. M. kwotę 468,69 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
  2. w pozostałym zakresie apelacje pozwanego oddala;
  3. oddala apelację powodów;
  4. koszty postępowania apelacyjnego znosi wzajemnie między stronami;
  5. oddala zażalenie pozwanego;
  6. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Ryszard Marchwicki Karol Ratajczak Mariola Głowacka

--	--	--

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 marca 2013 r., złożonym do sądu w dniu 20 marca 2013 r., powodowie Z. G., K. G. i D. N. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody (...) odpowiednio kwot 331.333,33 zł, 82.833,33 zł i 82.833,33 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 lipca 2013 r. pozwany, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwem z dnia 18 marca 2013 r., złożonym do sądu w dniu 20 marca 2013 r., powodowie E. J., A. O., E. W. (1), P. O., M. O. i S. O. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody (...) odpowiednio kwot 36.975 zł, 36.975 zł, 36.975 zł, 36.975 zł, 36.975 zł i 308.125 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r. do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 31 maja 2013 r. pozwany, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwem z dnia 6 marca 2013 r., złożonym do sądu w dniu 20 marca 2013 r., powódka S. M. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody (...) kwoty 451.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2013 r. do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 31 maja 2013 r. pozwany, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Postanowieniami z dnia 29 października 2014 r. sąd połączył sprawę z powództwa E. J., A. O., E. W. (1), P. O., M. O. i S. O. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) (I C 778/13) oraz sprawę z powództwa S. M. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) (I C 779/13) ze sprawą z powództwa Z. G., K. G. i D. N. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) (I C 777/13) do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, (k. 513 akt I C 778/13, k. 279 akt I C 779/13)

Wyrokiem z dnia 11 marca 2015 r Sąd Okręgowy w Poznaniu :

I. w sprawie z powództwa Z. G. , K. G. i D. N. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

1. zasądził od pozwanego na rzecz :

a) powoda Z. G. kwotę 236.771,77zł (dwieście trzydzieści sześć tysięcy siedemset siedemdziesiąt jeden 77/100 zł) wraz z ustawowymi odsetkami ustawowymi od dnia 23 lipca 2013 r do dnia zapłaty ;

b) powódki K. G. kwotę 59.192,94 zł (pięćdziesiąt dziewięć tysięcy sto dziewięćdziesiąt dwa 94/100 zł)) wraz z ustawowymi odsetkami ustawowymi od dnia 23 lipca 2013 r do dnia zapłaty;

c) powódki D. N. kwotę 59.192,94 zł (pięćdziesiąt dziewięć tysięcy sto dziewięćdziesiąt dwa 94/100 zł) wraz z ustawowymi odsetkami ustawowymi od dnia 23 lipca 2013 r do dnia zapłaty ;

2. oddalił powództwo w pozostałej części

3. zasądził od pozwanego na rzecz :

a) powoda Z. G. kwotę 4.420,02 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia 02/100 zł);

b) powódki K. G. kwotę 3.497,02 zł (trzy tysiące czterysta dziewięćdziesiąt siedem 02/100 zł);

c) powódki D. N. kwotę 3.142,02 zł (trzy tysiące sto czterdzieści dwa 02/100 zł);

tytułem zwrotu kosztów procesu ;

II. w sprawie z powództwa E. J. , A. O. , E. W. (1) , P. O., M. O. i S. O.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

1. Zasądził od pozwanego na rzecz:

a) powódki E. J. kwotę 26.420,69 zł (dwadzieścia sześć tysięcy czterysta dwadzieścia 69/100 zł)wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r do dnia zapłaty;

b) powódki A. O. kwotę 26.420,69 zł (dwadzieścia sześć tysięcy czterysta dwadzieścia 69/100 zł)wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r do dnia zapłaty;

c) powódki E. W. (1) kwotę 26.420,69 zł (dwadzieścia sześć tysięcy czterysta dwadzieścia 69/100 zł)wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r do dnia zapłaty;

d) powoda P. O. kwotę 26.420,69 zł (dwadzieścia sześć tysięcy czterysta dwadzieścia 69/100 zł) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r do dnia zapłaty;

e) powoda M. O. kwotę 26.420,69 zł (dwadzieścia sześć tysięcy czterysta dwadzieścia 69/100 zł) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r do dnia zapłaty;

f) powódki S. O. kwotę 220.172,46 zł (dwieście dwadzieścia tysięcy sto siedemdziesiąt dwa 46/100 zł) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałej części

3. zasądził od pozwanego na rzecz:

a) powódki E. J. kwotę 2.883,80 zł (dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt trzy 80/100 zł);

b) powódki A. O. kwotę 2.883,80 zł (dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt trzy 80/100 zł) ;

c) powódki E. W. (1) kwotę 2.883,80 zł (dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt trzy 80/100 zł);

d) powoda P. O. kwotę 2.883,80 zł (dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt trzy 80/100 zł) ;

e) powoda M. O. kwotę 2.883,80 zł (dwa tysiące osiemset

osiemdziesiąt trzy 80/100 zł);

f) powódki S. O. kwotę 4.766 zł (cztery tysiące siedemset sześćdziesiąt sześć zł);

tytułem zwrotu kosztów procesu

III w sprawie z powództwa S. M.

Przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

1. zasądził od pozwanego na rzecz S. M. kwotę 255.292,36 zł (dwieście pięćdziesiąt pięć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt dwa 36/100 zł) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 r .do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie ;

3. zasądził od pozwanego na rzecz powódki S. M. kwotę 1.017 , 69 zł (jeden tysiąc siedemnaście 69/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia oraz rozważania prawne Sądu Okręgowego:

Z. G. i S. G. (1) byli, na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej, właścicielami nieruchomości położonej w O. i stanowiącej działki nr (...), o łącznej powierzchni 2.485 m2.

Decyzją z dnia 18 stycznia 1978 r. (nr (...). (...)) Kierownik Zarządu (...) (...)w N. orzekł o wywłaszczeniu tej nieruchomości na rzecz Państwa. Jednocześnie, powołaną decyzją, przyznano właścicielom odszkodowanie w łącznej kwocie 13.419 zł.

Decyzją z dnia 26 października 2012 r. (nr (...) (...) (...)) Wojewoda (...) stwierdził, że opisana powyżej decyzja Kierownika Zarządu (...) (...)w N. została wydana z naruszeniem prawa.

Objęte decyzją z dnia 18 stycznia 1978 r. działki o historycznych oznaczeniach ewidencyjnych (...) i (...) stanowią aktualnie część działki nr (...).

Wartość nieruchomości, której dotyczyła powołana decyzja z dnia 18 stycznia 1978 r. według jej stanu na dzień 18 stycznia 1978 r., a cen obecnych wynosi 366.000 zł i jest aktualna również na luty 2013 r.

S. G. (1) zmarła w dniu 29 czerwca 1986 r.

Spadek po niej nabyli Z. G., K. G. i D. N. - każde po 1/3 części.

E. O. i S. O. byli, na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej, właścicielami nieruchomości położonej w O. i stanowiącej działki nr (...), o łącznej powierzchni 2.465 m².

Decyzją z dnia 18 stycznia 1978 r. (nr (...). (...)) Kierownik Zarządu (...) (...) w N. orzekł o wywłaszczeniu tej nieruchomości na rzecz Państwa. Jednocześnie, powołaną decyzją, przyznano właścicielom odszkodowanie w łącznej kwocie 13.311 zł

Decyzją z dnia 24 października 2012 r. (nr (...) (...) (...)Wojewoda (...) stwierdził, że opisana powyżej decyzja Kierownika Zarządu (...) (...)w N. została wydana z naruszeniem prawa.

Objęta decyzją z dnia 18 stycznia 1978 r. działki o historycznych oznaczeniach ewidencyjnych (...) i 1100 stanowią aktualnie część działki nr (...).

Wartość nieruchomości, której dotyczyła powołana decyzja z dnia 18 stycznia 1978 r. według jej stanu na dzień 18 stycznia 1978 r., a cen obecnych wynosi 363.000 zł i jest aktualna również na luty 2013 r.

E. O. zmarł w dniu 26 marca 1983 r.

Spadek po nim nabyli S. O. w ZA części oraz A. O., E. W. (1), E. J., P. O. i M. O. - każde po 3/20 części.

Pismem z dnia 14 lutego 2014 r., nadanym w tej samej dacie, powodowie S. O., A. O., E. W. (1), E. J., P. O. i M. O. wezwali pozwanego do zapłaty w terminie do dnia 25 lutego 2013 r. odszkodowania w kwocie 900.000 zł w związku ze szkodą poniesioną na skutek wydania z naruszeniem prawa decyzji wywłaszczeniowej z dnia 18 stycznia 1978 r.

W piśmie z dnia 21 lutego 2013 r. pozwany odmówił spełnienia świadczenia, wskazując, że winno ono zostać zweryfikowane w postępowaniu sądowym.

S. M. była właścicielką nieruchomości położonej w O. i stanowiącej działkę nr (...), o łącznej powierzchni 2.255 m².

Decyzją z dnia 13 stycznia 1978 r. (nr (...). (...)) Kierownik Zarządu (...) (...)w N. orzekł o wywłaszczeniu tej nieruchomości na rzecz Państwa. Jednocześnie, powołaną decyzją, przyznano właścicielce odszkodowanie w kwocie 24.228,90 zł.

Decyzją z dnia 11 grudnia 2012 r. (nr (...) (...) (...)Wojewoda (...) stwierdził, że opisana powyżej decyzja Kierownika Zarządu (...) (...) w N. została wydana z naruszeniem prawa.

Objęta decyzją z dnia 13 stycznia 1978 r. działka o historycznym oznaczeniu ewidencyjnych (...) stanowi aktualnie działki nr (...).

Wartość nieruchomości, której dotyczyła powołana decyzja z dnia 18 stycznia 1978 r. według jej stanu na dzień 18 stycznia 1978 r., a cen obecnych wynosi 297.400 zł i jest aktualna również na luty 2013 r.

Działka nr (...) jest obecnie własnością P. O.. Jej wartość według jej stanu na dzień 18 stycznia 1978 r., a cen obecnych wynosi 22.552 zł i jest aktualna również na luty 2013 r.

Pismem z dnia 14 lutego 2014 r., nadanym w tej samej dacie, powódka S. M. wezwała pozwanego do zapłaty w terminie do dnia 25 lutego 2013 r. odszkodowania w kwocie 900.000 zł w związku ze szkodą poniesioną na skutek wydania z naruszeniem prawa decyzji wywłaszczeniowej z dnia 13 stycznia 1978 r.

W piśmie z dnia 21 lutego 2013 r. pozwany odmówił spełnienia świadczenia, wskazując, że winno ono zostać zweryfikowane w postępowaniu sądowym.

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd I Instancji w pierwszej kolejności wskazał, że przedmiotem rozpoznania w niniejszym postępowaniu były trzy sprawy połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia na podstawie art. 219 k.p.c.

Dalej sąd zauważył, że podstawy prawnej żądań pozwów poszukiwać należało w przepisie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Powodowie upatrują źródła szkody w decyzjach wydanych przed dniem 1 września 2004 r., których wadliwość została stwierdzona po tej dacie. Choć przepis art. 160 k.p.a. został uchylony z dniem 1 września 2004 r., to jednak z uwagi na treść art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2004 r., Nr 162, po. (...)), ma on nadal zastosowanie

do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem jej wejścia w życie. Potwierdził to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu z dnia 31 marca 2011 r. (III CZP 112/10).

Zgodnie z art. 160 § 1 i 2 k.p.a., stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418 tego kodeksu.

Dla przyjęcia zatem odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego koniecznym było w rozpoznawanej sprawie wykazanie, że wydana została decyzja administracyjna z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a., na skutek tej decyzji powodowie ponieśli szkodę (koniecznym było przy tym wykazanie jej wysokości), która pozostaje z tą decyzją w adekwatnym związku przyczynowym,

W myśl § 6 powołanego przepisu ustawy, roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 §

1. W powołanej wyżej uchwale pełnego składu Sąd Najwyższy wskazał, że stosowanie art. 160 § 1, 2 i 3 k.p.a. bez § 6, dotyczącego przedawnienia, byłoby nie do pogodzenia z założeniami przyświecającymi ustanowieniu przewidzianej w tych przepisach odpowiedzialności odszkodowawczej. Wobec możliwości domagania się na podstawie art. 160 k.p.a., w związku z jego mocą wsteczną, odszkodowania także za szkody wyrządzone decyzjami wydanymi przed kilkudziesięciu laty - jeżeli tylko ich nieważność lub wydanie z naruszeniem prawa stwierdzono po dniu 31 sierpnia 1980 r. (por. art. 156 § 2 k.p.a.) - jedynym odpowiednim rozwiązaniem było przyjęcie, że przedawnienie roszczenia o odszkodowanie rozpoczyna bieg od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1. Zastosowanie innego rozwiązania, spośród spotykanych sposobów określenia początku biegu przedawnienia roszczenia, czyniłoby tę odpowiedzialność iluzoryczną.

Decyzje Wojewody (...) stwierdzające wydanie w stosunku do powodów (i ich poprzedników prawnych) decyzji wyłączeniowych przez Kierownika Zarządu (...) (...) w N. z naruszeniem prawa stały się ostateczne w 2012

r., natomiast pozwy w rozpoznawanych sprawach zostały złożone do sądu w 2013 r., a więc przed upływem terminu przedawnienia.

Sąd Okręgowy uznał więc, że zarzut przedawnienia nie był zasadny.

Sąd I Instancji wskazał iż prawidłowo stosownie do dyspozycji przepisu art. 160 § 2 k.p.a., powodowie oznaczyli pozwanego w rozpoznawanych sprawach, którym jest Skarb Państwa - Wojewoda (...), zastępowany w niniejszym postępowaniu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa.

Dalej Sąd Okręgowy stwierdza iż decyzje wywłaszczeniowe wydane zostały w stosunku do powodów (i ich poprzedników prawnych) z naruszeniem prawa, a dokładnie przepisu art. 156 § 1 pkt 1 k.p.c., co zresztą wprost wynika z decyzji Wojewody (...) stwierdzających wydanie decyzji wywłaszczeniowych z naruszeniem prawa.

W ocenie sądu nie budziło wątpliwości, że na skutek wydania decyzji wywłaszczeniowych powodowie ponieśli szkodę, która pozostaje w adekwatnym (w rozumieniu art. 361 § 1 k.c.) związku przyczynowym z tymi decyzjami. Na ich skutek bowiem powodowie (i ich poprzednicy prawni) utracili prawo własności objętych tymi decyzjami nieruchomości, którego już później nie mogli odzyskać (choćby z uwagi na późniejsze zbycie części z nieruchomości przez Skarb Państwa).

Nie miał przy tym, zdaniem Sądu Okręgowego racji pozwany podnosząc, że o braku adekwatnego związku przyczynowego między zdarzeniem wyrządzającym szkodę a rzekomą szkodą świadczy fakt, że stwierdzenie wadliwości decyzji wywłaszczeniowych nastąpiło jedynie z przyczyn formalnych, zaś organ nadzorczy nie zanegował istnienia materialno prawnych przesłanek wywłaszczenia. Pozwany podnosił, że gdyby wspomniane decyzje wydał właściwy organ, to musiałyby to być decyzje o takiej samej treści.

Sąd ocenił to stanowisko jako błędne.

Wydanie decyzji wywłaszczeniowych z naruszeniem przepisów o własności, w sytuacji gdy od ich doręczenia upłynęło już 10 lat, wyłącza możliwość stwierdzenia ich nieważności, co w pewnych przypadkach umożliwiałoby powodom odzyskanie wywłaszczonych nieruchomości w naturze. Stwierdzenie jednak niezgodności z prawem decyzji wywłaszczeniowych otwiera dla nich drogę, z uwagi na brzmienie powołanego wyżej przepisu art. 160 k.p.a., do dochodzenia odszkodowania, które odpowiada wartości tych nieruchomości według ich stanu na dzień wywłaszczenia a cen obecnych. Brak jest przy tym podstaw, jak chce tego pozwany, do dokonywania oceny, jaka decyzja wydana by została,

gdyby w sprawie wywłaszczenia orzekał właściwy organ. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że w postępowaniu cywilnym sądy nie są władne badać prawidłowości podjęcia decyzji administracyjnej, a w szczególności czy istnieją przesłanki, które w świetle przepisów prawa materialnego stanowiły podstawę jej podjęcia. Dzieje się tak niezależnie od treści uzasadnienia decyzji, decyzja bowiem w zakresie objętym jej treścią jest - bez względu na motywy jej podjęcia wyrażone w uzasadnieniu - wyrazem stanowiska organu administracji publicznej wiążącym sądy w postępowaniu cywilnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r., I CSK 175/09 oraz wskazane tam orzecznictwo). Brak jest w tej sytuacji podstaw do zastępowania przez sąd organu administracji i dokonywania oceny, czy właściwy organ wydałby takie same decyzje.

W konsekwencji Sąd uznał, że szkoda po stronie powodów odpowiadałaby wartości objętych wadliwymi decyzjami wywłaszczeniowymi nieruchomości według ich stanu na dzień wywłaszczenia a cen obecnych. Tak wyliczone kwoty odpowiadają bowiem uszczerbkowi majątkowemu jakiego doznali powodowie (i ich poprzednicy prawni) na skutek wydania z naruszeniem prawa decyzji administracyjnych.

Na podstawie opinii biegłego mgr inż. S. S. sąd ustalił, że wyliczona w sposób wyżej opisany wartość nieruchomości wynosi:

- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt I C 777/13 - 366.000 zł (wartość działek o historycznych oznaczeniach (...) i (...)),
- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt I C 778/13 - 363.000 zł (wartość działek o historycznych oznaczeniach (...) i 1100),
- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt IC 779/13 - 274.848 zł (wartość działki o historycznym oznaczeniu (...)). W tym przypadku przy ustalaniu pominięto wartość obecnej działki (...), albowiem z pisma pełnomocnika powodów z dnia 12 sierpnia 2013 r. wynika, że żądanie pozwu jej nie obejmuje).

Przy wydawaniu decyzji wywłaszczeniowych powodom (i ich poprzednikom prawnym) zostały przyznane odszkodowania, mające rekompensować wartość utraconych nieruchomości.

Powodowie zaprzeczali co prawda w toku postępowania temu, by odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości zostały im wypłacone, tym niemniej okoliczności tej nie wykazali, a w pismach z dnia 12 sierpnia 2013 i\, wskazali, że jedynie „nie przypominają sobie, aby ustalone decyzją odszkodowanie zostało w rzeczywistości wypłacone”.

Nie ma tymczasem żadnych dowodów na to, by odszkodowanie z ostatecznych decyzji administracyjnych nie zostało wypłacone. Brak jest przy tym podstaw, by to pozwany Skarb Państwa - pomimo wykazania wydania wymaganych prawem decyzji przyznających odszkodowanie - obciążał obowiązek udowodnienia po kilkudziesięciu latach od zdarzenia, że rzeczywiście wypłacił przyznane odszkodowania. To powodowie, z uwagi na wyrażoną w przepisie art. 6 k.c. regułą rozkładu ciężaru dowodu, powinni byli wykazać, że wspomniane decyzje nie zostały wykonane (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CSK 467/09). Powodowie tymczasem okoliczności tych nie dowiedli.

Wobec powyższego, przy ustalaniu należnego powodom odszkodowania Sąd I Instancji uwzględnił przyznane im (i ich poprzednikom prawnym) odszkodowania w związku wywłaszczeniem. Wynosiły one:

- w przypadku nieruchomości, której dotyczy sprawa zarejestrowana pierwotnie pod sygn. akt IC 777/13- 13.419 zł,
- w przypadku nieruchomości, której dotyczy sprawa zarejestrowana pierwotnie pod sygn. akt IC 778/13- 13.311 zł,
- w przypadku nieruchomości, której dotyczy sprawa zarejestrowana pierwotnie pod sygn. akt IC 779/13-24.228,90 zł.

Nie budziło jednak wątpliwości sądu I instancji , że z uwagi na zmianę wartości pieniądza jaka nastąpiła między przyznaniem tychże odszkodowań a dniem dzisiejszym, umniejszenie należnych powodom odszkodowań o wskazane wyżej kwoty nie byłoby prawidłowe, albowiem nie oddawałoby rzeczywistej wartości odszkodowań, jakie przyznano powodom w 1978 r. W ocenie sądu, najwłaściwszym w tej sytuacji było odniesienie tych kwot do wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z daty wydania decyzji przyznających odszkodowanie, a następnie przemnożenie tak uzyskanego wskaźnika przez wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w chwili obecnej. Pozwoli to, zdaniem sądu, na urealnienie przyznanych z tytułu wywłaszczenia odszkodowań, a jednocześnie nie spowoduje zatracenia funkcji jaką pełnić mają odszkodowania przyznawane w rozpoznawanych sprawach.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 1978 r. wynosiło 4.887 zł. To natomiast oznacza, że stosunek przyznanych powodom (i ich poprzednikom prawnym) odszkodowań z tytułu wywłaszczenia do kwoty tego wynagrodzenia wynosił odpowiednio:

- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt IC 777/13 - 2,75,
- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt IC 778/13 - 2,72,
- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt IC 779/13 - 4,96.

Na datę orzekania znane było sądowi przeciętne wynagrodzenie za czwarty kwartał 2014 r. wynoszące 3.942,67 zł (komunikat Prezesa (...) z dnia 10 lutego 2015 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2014 r. -(...)(...)

W konsekwencji, dokonując urealnienia w przedstawiony wyżej sposób przyznanych i wypłaconych powodom (i ich poprzednikom prawnym) odszkodowań z tytułu wywłaszczenia, sąd uzyskał następujące wartości:

- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt IC 777/13 - 10.842,34 zł,
- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt I C 778/13 - 10.724,06 zł,

- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt IC 779/13 - 19.555,64 zł.

O te kwoty sąd okręgowy pomniejszył ustalone na podstawie opinii biegłego mgr inż. S. S. wartości objętych decyzjami wywłaszczeniowymi nieruchomości. Dokonując tego uzyskano następujące wartości należnych powodom odszkodowań:

- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt I C 777/13 - 355.157,66 zł,

- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt I C 778/13 - 352.275,94 zł,

- w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygn. akt IC 779/13 - 255.292,36 zł.

Wskazane wyżej sumy podlegały zasądzeniu na rzecz powodów tytułem odszkodowań. Wskazać jednak należy, że w sprawach I C 777/13 i I C 778/13 odszkodowania te podlegały podziałowi na rzecz poszczególnych powodów w odpowiednim stosunku do udziałów, jakie każdemu z nich przysługują w majątku objętym wywłaszczeniem.

O odsetkach ustawowych od zasądzonych należności głównych sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, z uwagi na brzmienie przepisu art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty.

Z załączonych do pozwów dokumentów wynika, że tylko w sprawach I C 778/13 i I C 779/13 powodowie wezwali pozwanego do zapłaty odszkodowania przed złożeniem pozwów do sądu, precyzując wysokość dochodzonego roszczenia oraz zakreślając termin na spełnienie

świadczenia do dnia 25 lutego 2013 r. W konsekwencji sąd uznał, że odsetki ustawowe od zasądzonych na rzecz powodów w tych sprawach odszkodowań przysługują im od dnia następnego, tj. od dnia 26 lutego 2013 r. i tak też zostały zasądzone. Brak było zatem podstaw do zasądzenia na rzecz powódki S. M. odsetek ustawowych, jak się tego domagała, już od dnia 25 lutego 2013 r., skoro dzień ten był ostatnim dniem terminu zakreślonego pozwanemu do spełnienia świadczenia.

W sprawie I C 777/13 powodowie nie wykazali, by przed złożeniem pozwu wezwali pozwanego do zapłaty, a w konsekwencji sąd uznał, że takie wezwanie zastąpił pozew. Został on doręczony pozwanemu w dniu 15 lipca 2013 r. Uwzględniając czas niezbędny na zweryfikowanie przez pozwanego żądania sąd uznał, że możliwym było spełnienie świadczenia w terminie 7 dni, a w konsekwencji odsetki ustawowe zasądził od pozwanego na rzecz powodów w tej sprawie od dnia następnego po upływie tego terminu, tj. od dnia 23 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 363 § 2 k.c., jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili

W ocenie sądu, zasądzenie odsetek od dnia wyrokowania mogłoby mieć swoje uzasadnienie wówczas, gdyby między datą wymagalności świadczenia a datą wyrokowania wystąpiła znaczna zmiana wartości spadku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2012 r., I ACA 932/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 maja 2013 r., I ACA 412/13). Tego rodzaju uwarunkowania ekonomiczne nie występują jednak w realiach rozpoznawanej sprawy. Nie ma podstaw do przyjęcia, aby poziom cen nieruchomości wzrósł między pierwszą połową 2013 r. a dniem wyrokowania. Wręcz przeciwnie, z opinii uzupełniającej biegłego wynika, że ustalone wartości nieruchomości są aktualne również na luty 2013 r. W tej sytuacji zasądzenie odsetek ustawowych od należności głównych od wezwań do zapłaty nie spowoduje zatracenia funkcji tychże odsetek, które mają charakter również odszkodowawczy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. i art. 481 §

1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c., orzekł jak w punktach 1.1, II.1 i III. 1 wyroku łącznego.

W pozostałym zakresie wywiedzione powództwa okazały się bezzasadne i jako takie podlegały oddaleniu, o czym orzeczono w punktach 1.2, II.2 i III.2 wyroku łącznego.

O poniesionych przez strony kosztach procesu, w punktach 1.3, II.3 i III.3 wyroku łącznego, sąd I instancji orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 100 k.p.c., stosunkowo te koszty rozdzielając.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w sprawach zarejestrowanych pierwotnie pod sygnaturami I C 777/13 i I C 778/13, w których po stronie powodowej występowało kilka podmiotów uzasadnione było przyjęcie do rozliczeń, że każdy z nich poniósł koszty zastępstwa procesowego w pełnej wysokości. W ocenie sądu, przyjęcie koncepcji odmiennej, prezentowanej niekiedy w orzecznictwie, a sprowadzającej się do konkluzji, że w takim przypadku powodom przysługuje zwrot kosztów zastępstwa procesowego wyłącznie w kwocie odpowiadającej wynagrodzeniu jednego adwokata (radcy prawnego) nie znajduje oparcia w obowiązujących unormowaniach.

Apelacje od powyższego orzeczenie wniosły obie strony procesu .

Pozwany zaskarżał wyrok łączny w części, tj.

I. w sprawie z powództwa Z. G., K. G. i D. N. w pkt 1 lit. a-c oraz w pkt 3 lit. a-c,

II. w sprawie z powództwa E. J., A. O., E. W. (1), P.

O., M. O. i S. O. w pkt 1 lit. a-f oraz w pkt 3 lit. a - f,

III. w sprawie z powództwa S. M. w pkt 1 i 3.

Skarżący zarzucił temu wyrokowi:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.

1) art. 361 § 2 k.c. w związku z art. 160 § 1 i 2 k.p.a w związku z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) poprzez przyjęcie, że na skutek decyzji wywłaszczeniowych z dnia 13 i 18 stycznia 1978r. wydanych przez Kierownika Zarządu (...) (...)w N. powodowie ponieśli szkodę,

2) art. 361 § 1 k.c. w związku z art. 160 § 1 i 2 k.p.a w związku z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) poprzez przyjęcie, że pomiędzy działaniem pozwanego polegającym na wydaniu przez Kierownika Zarządu (...)

Terenami w N. wadliwych decyzji wywłaszczeniowych z dnia 13 i 18 stycznia 1978r., a szkodą wyrażającą się w aktualnej wartości nieruchomości istnieje normalny związek przyczynowy,

3) art. 363 § 2 k.c. oraz art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na zasądzeniu odsetek ustawowych od kwoty odszkodowania od dnia 26 lutego 2013r. (w sprawach zarejestrowanych pierwotnie pod sygnaturami: I C 778/13 i I C 779/13) oraz od dnia 23 lipca 2013r, (w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygnaturą: IC 777/13) zamiast od daty wyrokowania.

II, naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 98 § 1 i 3 kpc , art. 99 kpc w związku z § 2 ust. 1 i 2 oraz w zw. z § 6 pkt 5, 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2013, 490) poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów

kosztów zastępstwa procesowego, w sytuacji gdy sprawy zarejestrowane pierwotnie pod sygnaturami: I C 777/13, I C 778/13 i I C 779/13 zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, podstawa faktyczna i prawna żądań zgłoszonych przez wszystkich współuczestników sporu była tożsama jak też byli oni reprezentowani przez tego samego radcę prawnego.

Powołując się na powyższe zarzuty, pozwany wniósł o:

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa, stosowną zmianę postanowień o kosztach procesu przed Sądem I instancji oraz zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa - Wojewody (...), a kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Niezależnie od powyższego wniósł, o:

2. zmianę wyroku w pkt. 1.3.1it. a), b) c), w pkt II.3. lit. a)-f) i w pkt.III.3. poprzez obniżenie zasądzonych na rzecz każdego z powodów kosztów zastępstwa procesowego do kwoty odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika ustalonej wg norm przepisanych,

3. zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne wg norm przepisanych.

Działający w imieniu powodów pełnomocnik zaskarżył powyższy wyrok w części i wniósł

o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I ust. 2 i zasądzenie od pozwanego na rzecz:

a) Z. G. kwotę 7228,20 zł., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23.07.2013r. do dnia zapłaty,

b) K. G. kwotę 1807,05 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23.07.2013r. do dnia zapłaty,

c) D. N. kwotę 1897 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23.07.2013r. do dnia zapłaty,

ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu .

2. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I ust. 3 a,b,c i zasądzenie od pozwanego na rzecz

powodów zwrotu kosztów procesu przed I instancją, ponad ustalone przez Sąd

Okręgowy kwoty wynikające z uwzględnienia roszczeń określonych w pkt 1 apelacji

3. zasądzenie na rzecz powoda Z. G., K. G., D.

N. od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm

przepisanych.

4. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II ust 2 i zasądzenie od pozwanego na rzecz:

a) E. J. kwotę 804,30 zł, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.02.2013r. do dnia zapłaty,

b) A. O. kwotę 804,30 zł., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.02.2013r. do dnia zapłaty,

c) E. W. (2) kwotę 804,30 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.02.2013r. do dnia zapłaty,

d) P. O. kwotę 804,30 zł., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.02. (...). do dnia zapłaty,

e) M. O. kwotę 804,30 zł., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.02.2013r. do dnia zapłaty,

Sygn akt I ACa 911/15 Sygn akt I ACz 1317/15

f) S. O. kwotę (...),5 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.02.2013r. do dnia zapłaty.

5. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. II ust. 3 a,b,c,d,e,fi i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu przed I instancją ponad ustalone przez Sąd Okręgowy kwoty wynikające z uwzględnienia roszczeń określonych w pkt 4 apelacji

6. zasądzenie na rzecz powodów E. J., A. O., E. W. (1), P. O., M. O., S. O., od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

7. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki S. M. kwotę 42107,64 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.02.2013r. do dnia zapłaty

ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu .

8. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. III ust. 3 i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu przed I instancją, ponad ustalone przez Sąd Okręgowy kwoty wynikające z uwzględnienia roszczeń określonych w pkt 7 apelacji

9. zasądzenie na rzecz powódki S. M. od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie art. 6 kc poprzez przyjęcie, iż to powodowie winni wykazywać fakt otrzymania przez nich i ich poprzedników prawnych odszkodowania ustalonego w decyzjach wywłaszczeniowych pomimo zaprzeczenia przez nich, iż takie odszkodowanie zostało faktycznie wypłacone zarówno w pismach procesowych jak również w trakcie rozprawy w dniu 29.10.2014r., co zdaniem powodów powodowało konieczność zgodnie z art. 232 kpc do przedłożenia przez pozwanego jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego złożone twierdzenie, iż powodowie otrzymali odszkodowanie ustalone w decyzji wywłaszczeniowej czego pozwany nie uczynił,

- naruszenie art. 361 § 1 kc poprzez dokonanie waloryzacji rzekomo wypłaconego odszkodowania na poczet należności dochodzonej przez powodów i umniejszenie tym

samym należnego odszkodowania,

- naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez błąd w ustaleniach faktycznych poprzez pominięcie w ustaleniu wartości odszkodowania na rzecz S. M. kwoty 22.552 zł. ustalonej za dawną działkę (...).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja pozwanego okazała się częściowo zasadna , natomiast apelacja powodów oraz zażalenie pozwanego nie zasługiwały na uwzględnienie

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i na podstawie art. 382 k.p.c. czyni je swoimi , nie budzą również zastrzeżeń wywody prawne Sądu I Instancji.

Co do apelacji pozwanego to pierwsze dwa zarzuty apelacji zarzucające naruszenie przepisów art. 361 §2 kpc w zw. z art. 160 § 1 i 2 kpa w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r o zmianie ustawy k.c. oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr. 162 poz, (...)) poprzez przyjęcie, że na skutek decyzji wywłaszczeniowych z dnia 13 i 18 stycznia 1978 r wydanych przez Kierownika Zarządu (...) (...)w N. powodowie ponieśli szkodę i, że pomiędzy działaniem pozwanego, a szkodą wyrażającą się w aktualnej wartości nieruchomości istnieje normalny związek przyczynowy nie zasługują na uwzględnienie

W ocenie skarżącego nie może budzić wątpliwości, że decyzje wywłaszczeniowe pozostają w obrocie prawnym, a to wobec stwierdzenia przez organ nadzoru, iż zostały wydane z naruszeniem prawa. Nie stwierdzono ich nieważności. Skarb Państwa wypłacił ówczesnym właścicielom stosowne odszkodowanie które w pełni rekompensuje stratę w majątku strony powodowej. Na poparcie swojej tezy pozwany powołał się na orzeczenia SN i sądów powszechnych (II CK 433/02, III CZP 6/03, II CK 404/02, IV CSK 5/08, II CK 433/02 (...) 4/92, II CSK 558/11, I CSK 489/09, oraz I ACa 781/12, VACa 21/14, I ACa 12/14, I ACa 54/12, IACa 173/12 I ACa 797/14. W orzeczeniach tych Sąd Najwyższy i za nim sądy powszechne stwierdzają iż stwierdzenie przez uprawniony organ administracyjny niezgodności decyzji administracyjnej z prawem nie przesądza jeszcze o wystąpieniu normalnego związku przyczynowego. Każdorazowo dla stwierdzenia istnienia przesłanki normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją, a dochodzoną szkodą, nieodzowne jest przeprowadzenie oceny o której mowa w art. 361 § 1 k.c. czy szkoda nastąpiłaby także wtedy gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem (II CK 433/02). Dalej skarżący wskazuje, że przeprowadzenie oceny, o której mowa w art. 361§1k.c. powinno prowadzić do wniosku, że gdyby zapadły prawidłowe decyzje o wywłaszczeniu tj. wydane przez właściwy organ to musiałyby to być decyzje o wywłaszczeniu ponieważ zachodziły warunki określone ustawą z dnia 12 marca 1958 r.

W pierwszej kolejności wskazać należy iż powołane wyżej orzeczenia Sądu Najwyższego wydane zostały w odmiennych od występującego w niniejszej sprawie stanach faktycznych.

Orzeczenie z dnia 24.05.2012r. II CSK 558/11 zostało wydane na gruncie ustawy z dnia 13 lipca 1957r. o zmianie dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 r. o uwłaszczeniu i o uregulowaniu innych spraw, związanych z reformą rolną i osadnictwem rolnym (Dz. U. z dnia 26 lipca 1957 r.), który w art.2 przewidywał, iż przejmuje się z mocy prawa na własność Państwa opuszczone gospodarstwa rolne, co jedynie potwierdza orzeczenie Prezydium (...). Oznaczało to, iż na własność Skarbu Państwa z mocy ustawy przechodziły opuszczone gospodarstwa w przypadku zaistnienia ustawowych przesłanek bez względu na to, czy wydano decyzję administracyjną czy też nie. Orzeczenie wydane w formie decyzji administracyjnej jedynie jak np. postanowienie o zasiedzeniu potwierdzało przejęcie własności i było podstawą do wpisu do księgi wieczystej. Orzeczenie takie nie „zabierało” własności, albowiem własność została „zabrana” wskutek wejścia w życie tej ustawy.

Podobnie w sprawie I CSK 489/09 gdzie własność przeszła na podstawie przepisów dekretu z dnia 27 lipca 1949 r o przejęciu na własność państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich położonych w niektórych powiatach województwa (...), (...), (...) i (...) (Dz.U.Nr. 46 poz. 339).

Tożsama sytuacja wynika np. z art. 73 pkt 1 i 3 przepisy wprowadzające ustawy reformujące administracja publiczną gdzie własność przechodziła z mocy ustawy na własność

Państwa a jedynie deklaratoryjna decyzja Wojewody to potwierdza.

W omawianej sprawie mamy natomiast do czynienia z inną sytuacją.

Decyzje Kierownika Zarządu (...) (...)w N. z 13 stycznia 1978 r znak (...). (...), z 18 stycznia 1978 r znak (...). (...) oraz z 18 stycznia 1978 r znak (...). (...), miały charakter konstytutywny bowiem decyzje wywłaszczeniowe pozbawiły ich prawa własności. Powodowie nie są właścicielami odebranych nieruchomości, ponieważ wskutek wydanych decyzji utracili swoją własność. Gdyby nie niezgodne z prawem działanie pozwanego przysługiwało by im prawo własności do spornego gruntu.

Sąd Apelacyjny podziela wskazaną przez Sąd Okręgowy argumentację , że na skutek wydania decyzji wywłaszczeniowych opisanych we wcześniejszej części uzasadnienia powodowie ponieśli szkodę, która pozostaje w adekwatnym (w rozumieniu art. 361 § 1 k.c.) związku przyczynowym z tymi decyzjami. Na ich skutek bowiem powodowie (i ich poprzednicy prawni) utracili prawo własności objętych tymi decyzjami nieruchomości, którego już później nie mogli odzyskać (choćby z uwagi na późniejsze zbycie części z nieruchomości przez Skarb Państwa). Nie miał przy tym racji pozwany podnosząc, że o braku adekwatnego związku przyczynowego między zdarzeniem wyrządzającym szkodę a rzekomą szkodą świadczy fakt, że stwierdzenie wadliwości decyzji wywłaszczeniowych nastąpiło jedynie z przyczyn formalnych, zaś organ nadzorczy nie zanegował istnienia materialnoprawnych przesłanek wywłaszczenia. Pozwany podnosił, że gdyby wspomniane decyzje wydał właściwy organ, to musiałyby to być decyzje o takiej samej treści. Stanowisko takie jest błędne. Wydanie decyzji wywłaszczeniowych z naruszeniem przepisów o własności, w sytuacji gdy od ich doręczenia upłynęło już 10 lat, wyłącza możliwość stwierdzenia ich nieważności, co w pewnych przypadkach umożliwiłoby powodom odzyskanie wywłaszczonych nieruchomości w naturze. Stwierdzenie jednak niezgodności z prawem decyzji wywłaszczeniowych otwiera dla nich drogę, z uwagi na brzmienie powołanego wyżej przepisu art. 160 k.p.a., do dochodzenia odszkodowania, które odpowiada wartości tych nieruchomości według ich stanu na dzień wywłaszczenia a cen obecnych.

Nie budzi wątpliwości , że normalnym następstwem w rozumieniu art. 361 §1 k.c. wydania decyzji wywłaszczeniowej jest utrata przez adresata decyzji prawa własności nieruchomości będącej przedmiotem wywłaszczenia. W skutek wydania orzeczeń z 1978 r po stronie powodów i ich poprzedników prawnych pojawił się uszczerbek , albowiem utracili oni prawo własności nieruchomości objętej wywłaszczeniem .

Decyzją SN III - 5. (...) (...) z dnia 11.12.2012 r Wojewoda stwierdził , że decyzja Kierownika Zarządu (...) (...)w N. z 13 stycznia 1978 r znak (...). (...) została wydana z naruszeniem prawa;

Decyzją (...) (...) (...) z dnia 24 października 2012 r Wojewoda stwierdził, że decyzja Kierownika Zarządu (...) (...) w N. z 18 stycznia 1978 r znak (...). (...) została wydana z naruszeniem prawa ;

Decyzją (...) (...) (...) z dnia 26 października 2012 r. Wojewoda stwierdził, że decyzja Kierownika Zarządu (...) (...)w N. z 18 stycznia 1978 r znak (...). (...) została wydana z naruszeniem prawa

Zaznaczyć przy tym należy iż decyzjami z 2012 r Wojewoda uznał iż decyzje z roku 1978 r zostały wydane z naruszeniem prawa , a nie zostały wydane decyzje unieważniające tamte decyzje tylko z tego powodu, że upłynął okres ponad 10 lat (uzasadnienie decyzji).

Dopiero więc decyzje nadzorcze z 2012 r dawały powodom możliwość domagania się odszkodowania z art. 160 kpa za wydanie niezgodnej z prawem decyzji odbierającej im prawo własności nieruchomości.

Fakt iż powodowie (ich poprzednicy prawni) otrzymali odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości nie ma żadnego znaczenia w toczącym się postępowaniu. Odszkodowanie takie zostało wypłacone na innej podstawie prawnej(w trybie administracyjnym) a niżeli żądanie powodów. Odszkodowanie którego domagają się powodowie w tym procesie ma charakter roszczenia cywilnego. Tamto odszkodowanie z roku 1978 r. związane było z decyzją wywłaszczeniową i stanowiło nie odszkodowanie lecz cenę zakupu przez Skarb Państwa w ramach procedury wywłaszczeniowej określonej nieruchomości i należne było byłym właścicielom.

Powodowie ponieśli więc uszczerbek którego wielkość obrazuje wartość jaką utracona nieruchomość posiadałaby w chwili obecnej . Prawidłowo więc Sąd Okręgowy na podstawie art. 363 § 2 k.c. obliczył wartość tych nieruchomości według cen z chwili orzekania , albowiem z ustalonego stanu faktycznego nie wynikają żadne szczególne okoliczności, które przemawiałyby za przyjęciem cen obowiązujących w innej chwili. Prawidłowo również Sąd dla celów ustalenia wartości przyjął przeznaczenie nieruchomości z chwili wydawania wadliwych decyzji. Taki pogląd jest dominujący w orzecznictwie i doktrynie . M.in. w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 czerwca 2013 r (V CSK 368/13) Sąd Najwyższy wskazał powołując się na poglądy judykatury , że gdy źródłem szkody jest wadliwa decyzja , dla ustalenia

odszkodowania za szkodę związaną z jej wydaniem - w przypadku gdy nieruchomości nie może być zwrócona - miarodajnym jest jej przeznaczenie w chwili wydawania wadliwej decyzji (podobnie wyrok SN z 12 grudnia 2013 r V CSK 81/13).

Skarżący co już było wyżej wskazane powołał się na to, że pomimo wydania wadliwej decyzji i tak doszło by do wywłaszczenia albowiem zachodziły ku temu ustawowe przesłanki. Powołał się więc na tzw. przyczynę rezerwową (causa superveniens).

Nie wyłączając możliwości skorzystania w konkretnej sprawie z konstrukcji przyczynowości hipotetycznej należy odwołać się za doktryną do pewnych warunków, które powinny zostać spełnione, aby prawidłowo przyczynowość tę zastosować. Tak więc sprawca szkody może powołać się na przyczynę rezerwową (causa superveniens) tylko wtedy, gdy stanowi ona ogniwo równoległego, teoretycznie zbudowanego łańcucha przyczynowego, niezależnego od rzeczywistego następstwa wydarzeń. Jednakże, causa superveniens nie wystąpi wtedy, gdy rzeczywiście zaistniałe zdarzenie szkodzące stworzyło możliwość hipotetycznego wystąpienia tzw. przyczyny rezerwowej szkody. Zdarzenie stanowiące taką przyczynę polega na tym, że jego wystąpienie zostaje udaremnione zajściem zdarzenia powodującego szkodę, jednakże sama możliwość jego hipotetycznego wystąpienia musi być niezależna od zdarzenia szkodzącego, które rzeczywiście nastąpiło. Następnie, należy uznać, że wystąpienie przyczyny rezerwowej musi zostać wykazane przez pozwanego z tak dużym prawdopodobieństwem, że jej wystąpienie w braku zdarzenia sprawczego byłoby niemal pewne. Przy ustalaniu przyczynowości hipotetycznej należy mieć również na uwadze, że samo wystąpienie określonych zdarzeń, a nawet ich nieodwracalność nie oznacza, iż ich wystąpienie było konieczne. Ostatecznie, jako przesłankę przyczynowości hipotetycznej powinno się przyjąć założenie, zgodnie z którym zdarzenie hipotetyczne nie stanowi skutku rzeczywistej przyczyny szkody. Rzeczywista przyczyna szkody ma bowiem to znaczenie, że zdarzenie hipotetyczne zostało pozbawione możliwości wystąpienia. Badając zatem możliwość zajścia w konkretnej sprawie tzw. przyczyny rezerwowej trzeba ustalić, czy w braku rzeczywiście zaistniałego zdarzenia szkodzącego, uszczerbek w majątku powoda powstałby jako skutek innych, hipotetycznych zdarzeń, których wystąpienie zostało wyeliminowane z powodu zajścia zdarzenia sprawczego. Wymaga podkreślenia, że sformułowanie wskazanych przesłanek przyczynowości hipotetycznej oznacza niedopuszczalność mechanicznego jej stosowania, prowadzącego do każdorazowego

uwzględniania tzw. przyczyny rezerwowej. (uzasadnienie wyroku SN z dnia 29 kwietnia 2010r IV CSK 467/09)

W doktrynie i orzecznictwie prezentowane jest również stanowisko iż niedopuszczalne jest co do zasady powołanie się przez osobę której bezprawne działanie lub zaniechanie doprowadziło do uszczerbku majątkowego na to iż dana szkoda nastąpiłaby także w skutek późniejszego zdarzenia, stanowiącego tzw. Przyczynę rezerwową (orzec. SN z 10 lutego 2010 rV CSK 272/09)

Natomiast w orzeczeniu z dnia 16 stycznia 2015 r III CSK 142/14 SN wskazał iż przysługująca organowi możliwość wydania decyzji w razie zaistnienia ustawowych przesłanek nie przesądza o pewności jej wydania i o braku wystąpienia normalnego związku przyczynowego między szkodą, a wydaniem nieważnej decyzji powodującej szkodę.

W uzasadnieniu orzeczenia IV CSK 467/09 Sąd Najwyższy zaprezentował pogląd, iż okoliczność, że nieruchomości i tak podlegałyby wywłaszczeniu, nie przerywa normalnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem bezprawnej decyzji o wywłaszczeniu, a szkodą w postaci utraty prawa własności nieruchomości (orzec. SN z 29 kwietnia 2010 r)).

W uzasadnieniu orzeczenia z dnia 29 kwietnia 2010 r. (IV CSK 467/09)Sąd najwyższy stwierdził iż potwierdzenie nieuchronności wystąpienia przyczyny hipotetycznej jest podstawą dalszego wnioskowania w ramach stanu faktycznego ustalonego w sprawie przez Sądy w toku instancji. Dalsze wnioskowanie zmierza do stwierdzenia, że causa superveniens wpływa w tej sprawie nie na spełnienie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, tylko na wysokość szkody. To z kolei przekłada się na wysokość należnego odszkodowania.

Zaznaczyć należy, że pozwany nie ma racji, iż doszło do przerwania związku przyczynowego, między zdarzeniem jakim było pozbawienie własności a szkodą spadkodawcy powoda, ponieważ causa superveniens, za jaką traktuje

się wywłaszczenie wpłynęła na obliczenie wartości majątku powoda po wywłaszczeniu w porównaniu z majątkiem, który by miał, gdyby wywłaszczenia nie było (wyrok SN z dnia 2 marca 2006 r., I CSK 90/05, Lex nr 181291; podobnie wyrok SN z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 193/04, Lex nr 152291). Przyczynowość hipotetyczna odnosi się zatem do wysokości szkody, ale w równoległym łańcuchu przyczynowo-skutkowym, który w niniejszej sprawie zaczął się pozbawieniem własności powoda, a skończył szkodą, będącą wynikiem hipotetycznej przyczynowości. Z tych względów nie jest trafny zarzut skargi o naruszeniu przez Sąd drugiej instancji art. 361 § 2 k.c. w związku z przepisami określającymi właściwie podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej. Nie ma także racji skarżący co do naruszenia przez zaskarżony wyrok art. 361 § 2 k.c. w związku z art. 363 § 2 k.c. i w związku z art. 128 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Wiadomo jest, że regułą stanowi odszkodowanie ustalane z daty wyrokowania (art. 363 § 2 k.c.), a tylko szczególne okoliczności pozwalają na przyjęcie innej chwili. Takiej innej chwili, wyrokując w niniejszej sprawie się nie dopatrzyło. Okoliczności, które mogłyby mieć znaczenie dla określenia innej chwili ustalania odszkodowania, niż wynika z art. 363 § 2 k.c. nie wskazał przede wszystkim pozwany. Dlatego niesłusznie zarzuca zaskarżonemu wyrokowi nieprawidłowości w tym względzie. (uzasadnienie orzeczenia IV CSK 467/09 SN)

W wyniku wydanych w 1978 r. decyzji uznanych za niezgodne z prawem powodowie co już było wyżej wskazane ponieśli szkodę w postaci utraty prawa własności nieruchomości. Dopiero decyzje z 2012 r. otworzyły im możliwość domagania się odszkodowania, prawidłowo więc sąd ustalił wysokość tego odszkodowania według cen z chwili wyrokowania oraz stanu tych nieruchomości rok 1978.

Ponadto w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2013 r. I CSK 404/11 LEK nr (...) w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego, które zapadło na gruncie roszczeń z tzw. z dekretu (...), na podstawie którego szkodą nie było utrata własności lecz nie nabycie „tzw. prawa własności czasowej” substratu prawa własności.

W wyroku tym uznano, iż „Wywłaszczenie nie może być poczytane za przyczynę rezerwową szkody i tym samym na wysokość odszkodowania przysługującego w związku z wydaniem z rażącym naruszeniem prawa decyzji o odmowie przyznania prawa własności czasowej gruntu (art. 7 dekretu z 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy) nie ma wpływu okoliczność, że grunt ten podlegałby wywłaszczeniu.

W świetle powyższego zarzuty pozwanego naruszenia art. 361 § 2 kpc w zw. z art. 160 § 1 i 2 kpa w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy k.c. oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr. 162 poz, (...)) należało uznać za nieuzasadnione.

Nieuzasadniony jest również zarzut pozwanego naruszenia art. 363 § 2 k.c. oraz art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na zasądzeniu odsetek ustawowych od kwoty odszkodowania od dnia 26 lutego 2013r. (w sprawach zarejestrowanych pierwotnie pod sygnaturami: I C 778/13 i I C 779/13) oraz od dnia 23 lipca 2013r. (w sprawie zarejestrowanej pierwotnie pod sygnaturą: IC 777/13) zamiast od daty wyrokowania.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje stanowisko wyrażone przez Sąd Okręgowy.

Zgodnie z art. 363 § 2 k.c., jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili. Odsetki ustawowe gwarantują wierzycielowi waloryzację spadku siły nabywczej pieniądza, a na wysokość ustalanych odsetek ustawowych ma przede wszystkim wpływ to, że mają one pełnić także funkcję stymulującą dłużnika do spełnienia świadczenia pieniężnego. W ocenie sądu, zasądzenie odsetek od dnia wyrokowania mogłoby mieć swoje uzasadnienie wówczas, gdyby między datą wymagalności świadczenia a datą wyrokowania wystąpiła znaczna zmiana wartości spadku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2012 r., I ACa 932/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 maja 2013 r., I ACa 412/13). Tego rodzaju uwarunkowania ekonomiczne nie występują jednak w realiach rozpoznawanej sprawy. Nie ma podstaw do przyjęcia, aby poziom cen nieruchomości wzrósł między pierwszą połową 2013 r. a dniem wyrokowania. Wręcz przeciwnie, z opinii uzupełniającej biegłego wynika, że ustalone wartości nieruchomości są aktualne również na luty 2013 r. W tej sytuacji zasądzenie odsetek ustawowych od należności głównych od wezwań do zapłaty nie spowoduje zatracenia funkcji tychże odsetek, które mają charakter również odszkodowawczy. W dzisiejszych czasach gdy procent

inflacji jest bardzo niski czy wręcz mamy do czynienia z deflacją nie ma żadnych argumentów za tym by do zobowiązań nieterminowych, a do takich zalicza się roszczenia odszkodowawcze nie stosować art. 455 kc.

Częściowo zasadny okazał się natomiast zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 98 § 1 i 3 kpc, art. 99 kpc w związku z § 2 ust. 1 i 2 oraz w zw. z § 6 pkt 5, 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2013, 490) poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów zastępstwa procesowego, w sytuacji gdy sprawy zarejestrowane pierwotnie pod sygnaturami: IC 777/13, I C 778/13 i I C 779/13 zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, podstawa faktyczna i prawna żądań zgłoszonych przez wszystkich współuczestników sporu była tożsama jak też byli oni reprezentowani przez tego samego radcę prawnego, aczkolwiek z innych powodów niż wskazane w uzasadnieniu tego zarzutu.

Nie ma bowiem racji skarżący iż współuczestnikom sporu, niezależnie od rodzaju współuczestnictwa, reprezentowanym przez tego samego adwokata, w razie wygrania przez nich sprawy, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego adwokata (por. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 20 grudnia 1963 r., III PO 17/63, OSNCP 1964, nr 6, poz. 107 i uchwała SN z dnia 30 stycznia 2007 r. III CZP 130/06, OSNC 2008, nr 1, poz. 1).

W dwóch uchwałach z 10 lipca 2015 r. (III CZP 29/15) oraz 8 października 2015 r. (III CZP 58/15) SN stwierdził, iż ze względu na częste i niekonsekwentne zmiany przepisów wykonawczych oraz brak odniesienia dla nich w obecnym stanie prawnym współcześnie nie ma istotnego, konstruktywnego znaczenia dawne, pozbawione aktualności orzecznictwo Sądu Najwyższego, a w szczególności uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 20 grudnia 1963 r. III PO 17/63.

W uchwałach tych Sąd Najwyższy wskazał, iż w razie współuczestnictwa formalnego (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.), do niezbędnych kosztów procesu poniesionych przez współuczestników reprezentowanych przez jednego pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym zalicza się jego wynagrodzenie ustalone odrębnie w stosunku do każdego współuczestnika. Sąd powinien jednak obniżyć to wynagrodzenie, jeżeli przemawia za tym nakład pracy pełnomocnika, podjęte przez niego czynności oraz charakter sprawy

W niniejszej sprawie pełnomocnik powodów wniósł w dniu 20 marca 2013 r. trzy pozwy o odszkodowanie. W tych trzech sprawach sąd wydał trzy postanowienia w przedmiocie zwolnienia od kosztów, pełnomocnik powodów napisał trzy odpowiedzi na odpowiedź na pozew które z uwagi na tożsamość spraw zawierały te same argumenty, odbyły się trzy rozprawy w dniu 30 września 2013 r. jedna po drugiej na których sąd dopuścił dowody z opinii biegłego, biegły sporządził trzy opinie co do których pełnomocnik powodów się ustosunkował i na rozprawie w dniu 29 października 2014 r. sąd połączył sprawy i przesłuchał biegłego, od tego czasu odbyły się rozprawy; w dniu 3 grudnia 2014 r. na której sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej dotyczącej tylko jednej z połączonych spraw, 25 lutego 2015 r.

odbyła się kolejna rozprawa na której przesłuchano biegłego, zamknięto rozprawę i ogłoszono tp.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Apelacyjny uznał iż wynagrodzenie pełnomocnika należy umniejszyć w sprawie z powództwa Z. G., K. G. oraz D. N. i w sprawie z powództwa E. J., A. O., E. W. (1), P. O., M. O. i S. O. o 2/3, a w sprawie z powództwa S. M. o 1/2.

Co do apelacji powodów :

Zarzuty powodów zarówno co do naruszenia art. 6 kc poprzez przyjęcie, iż to powodowie winni wykazywać fakt otrzymania przez nich i ich poprzedników prawnych odszkodowania ustalonego w decyzjach wywłaszczeniowych pomimo zaprzeczenia przez nich, iż takie odszkodowanie zostało faktycznie wypłacone zarówno w pismach procesowych jak również w trakcie rozprawy w dniu 29.10.2014r. oraz naruszenia art. 361 § 1 kc poprzez dokonanie

waloryzacji rzekomo wypłaconego odszkodowania na poczet należności dochodzonej przez powodów i umniejszenie tym samym należnego odszkodowania, okazały się nieuzasadnione.

Sąd apelacyjny podziela stanowisko iż w tym przypadku to powodowie powinni wykazać, że odszkodowania nie otrzymali. Nie ma żadnych dowodów na to, aby odszkodowanie wynikające z decyzji administracyjnej nie było wypłacone, skoro zostało już imiennie określone. Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że to powodowie powinni wykazać, że odszkodowania nie otrzymali skoro Skarb Państwa, wykazał wydanie wymaganej ówczesnym prawem decyzji przyznającej odszkodowanie, Trudno wymagać od pozwanego Skarbu Państwa by pomimo tego miał dodatkowo dowieść po kilkudziesięciu latach od zdarzenia, że rzeczywiście wypłacił przyznane odszkodowanie.

Tym samym to powodowie powinni byli wykazać na ogólnych zasadach dowodzenia okoliczności, z których wywodził skutki prawne (art. 6 k.c.), że decyzja o odszkodowaniu nie została wykonana.

Również zasadnie Sąd Okręgowy dokonał waloryzacji tego odszkodowania.

Zgodnie z art. 132 .3a. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r o gospodarce nieruchomościami:

jeżeli decyzja, na podstawie której wypłacono odszkodowanie, została następnie uchylona lub stwierdzono jej nieważność, osoba, której wypłacono odszkodowanie, lub jej spadkobierca są zobowiązani do zwrotu tego odszkodowania po jego waloryzacji na dzień zwrotu.

Z treści cytowanego przepisu wynika zatem jednoznacznie, że obowiązek zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania powstaje, gdy decyzja przyznająca odszkodowanie została wyeliminowana z obrotu prawnego, tj. gdy stwierdzono jej nieważność bądź też została uchylona. W konsekwencji bowiem takiego działania wypłacone odszkodowanie jest nienależne, bowiem wypłacone bez istniejącej podstawy prawnej. Uzyskanie świadczenia bez podstawy prawnej upoważnia natomiast podmiot, którego kosztem się to odbyło do żądania zwrotu tego świadczenia.

Przepis ten zawarty jest w akcie prawnym należącym systemowo do dziedziny prawa administracyjnego. Sam ten fakt nie przesądza jednak o niedopuszczalności drogi cywilnej w sprawach objętych jego dyspozycją.

Co prawda w niniejszej sprawie decyzje nie zostały wyeliminowane z obrotu bowiem zostały uznane za wydane niezgodnie prawem. Niemniej tego typu decyzje nadzorcze powodują iż Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą.

Skoro w niniejszej sprawie powodowie w procesie cywilnym domagali się odszkodowania za niezgodne z prawem wyłączenie, a z ustaleń sądu wynikało, iż oni bądź ich następcy prawni otrzymali stosowne wówczas odszkodowanie, nie uwzględnienie waloryzacji tego odszkodowania na dzień zwrotu przy przyznaniu odszkodowania powoda za utracone nieruchomości według cen z chwili orzekania powodowałyby niczym nieuzasadnione pokrzywdzenie Skarbu Państwa. Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał iż zarówno sama zasada zwaloryzowania odszkodowania jak i metoda przyjęta przez Sąd Okręgowy jest w pełni uzasadniona.

Nieuzasadniony był wreszcie zarzut błędnego odjęcia powodce S. M. z przyznanego odszkodowania kwoty 22552 zł.

Z prawidłowych ustaleń Sądu I Instancji wynika, iż decyzja SN (...) (...) (...) z dnia 11.12.2012 r – stwierdzająca, że decyzja Kierownika Zarządu (...) (...)w N. z 13 stycznia 1978 r znak (...) . (...) została wydana z naruszeniem prawa dotyczyła ówczesnej działki nr. (...) o pow. 2255 m2 zapisanej w Kw nr. (...)~ własność S. G. (2) obecnie M. . Obecnie nieruchomość ma oznaczenie działka nr. (...) o pow. 307 m2 i nr. (...) o pow. 331 m2 zapisana w kw.nr. (...) własność spółki(...) (...)Sp. Z o.o.- zabudowane obiektem handlowym oraz parkingiem oraz działka nr. (...) o pow. 1446 m2 - kw.nr. (...) własność Gminy O. - zabudowana parkingiem wielostanowiskowym połączonym komunikacyjnie poprzez działkę nr. (...) z wewnętrzną drogą części osiedla (...).

Natomiast działka (...) o pow. 495 m2 (171 m2w granicach dawnej działki (...)) - kw, nr. (...) cz. została sprzedana przez powodkę S. M. aktem notarialnym z dnia 21 września 1994 r i stanowi obecnie własność P. O. (k. 229 i nas. Akt I

C 779/13). Wartość tej działki została określona w opinii uzupełniającej biegłego S. S. na kwotę 22552 zł (k. 376 akt). Skoro więc w dacie orzekania o odszkodowaniu działka ta nie stanowiła już własności powódki S. M. , prawidłowo Sąd pomniejszył odszkodowanie o tę kwotę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1,2,3,4,5, wyroku

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art, 100 k.p.c. (punkt 6 wyroku) albowiem apelacje obu stron co do zasady zostały oddalone .

Zażalenie pozwanego na postanowienie o kosztach okazało się nieuzasadnione .

Zgodnie z przepisami dotyczącymi zwrotu kosztów postępowania w sprawach cywilnych sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie rozstrzyga o wszystkich kosztach , a więc również i o tych które należy ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa .

W myśl art. 108. § 1. Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu; w tej sytuacji, po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji wydaje postanowienie, w którym dokonuje szczegółowego wyliczenia kosztów obciążających strony.

Z treści natomiast art. 108.1. wynika że, jeżeli w toku postępowania sąd nie orzekł o obowiązku poniesienia kosztów sądowych lub orzeczeniem nie objął całej kwoty należnej z tego tytułu, postanowienie w tym przedmiocie wydaje na posiedzeniu niejawnym sąd, przed którym sprawa toczyła się w pierwszej instancji.

Przepisów tych wynika iż sąd I Instancji wydaje postanowienie o kosztach w takiej proporcji w jakiej strony wygrały proces w pierwszej instancji.

Biorąc więc pod uwagę , że apelacje obu stron co do zasady zostały oddalone

rozstrzygnięcie o kosztach sądowych zwarte w zaskarżonym postanowieniu należy uznać za prawidłowe.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zażalenia jako nieuzasadnione oddalił i orzekł o kosztach postępowania zażaleniowego zgodnie z art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 2 w zw. z § 13 ust.2 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.(Dz.U.2013.461 j.t.).

Karol Ratajczak Mariola Głowacka Ryszard Marchwicki